

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felolós szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona.
Nyiltér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

Meghívás Egyházmegyei Irodalmi Körünk Szervező Nagygyűlésére.

— Testvéri szeretettel és bizalommal. —

Irodalmi Körünk újból való szervezésén fáradozunk.

Nem szabad azt eltemetni akkor, mikor a másik táborban napról-napról új erők törnek fel, új tábortüzek gyulnak ki az egyesülés száz és száz változataiban.

Azon fáradoztunk igenis, agitáltunk, hogy a mi Irodalmi Körünket a már meglévő alapon oly társadalmi, szociális tartalommal töltsük meg; neki oly irányt adjunk, mely a megyebeli papságnak és melléje csatlakozó világi katolikusoknak a legszélesebb munkatért nyújtja, jogos aspirációjuknak, vágyaiknak, tevékenységüknek ugyszólván gyújtópontja lehessen.

Irodalmi Körünk tehát most **már nem csak szorosán a toll munkájára gondol.** Neki nem csak azokra leszen szüksége, kik pennával dolgoznak. Hanem kebelébe akarja gyűjteni mind azon erőket, működésük nyomában fakadó tevékenységeket, melyek egyházi és társadalmi életünkhez tartoznak. A megye összes mozgó tagjainak tevékenységét ide akarja gyűjteni a középpontba, a szivbe, hogy ennek a szivnek vérkeringése aztán szabályosan, üdén keresztül és átömlésze a megye ugy szellemi, mint anyagi szervezetét. És megteremtse harmonikus, összhangzó életét.

Ki-ki tehetségével vehet részt emez erőgyűjtésben. Akár tollával, akár eszmei vagy gyakorlati érzékével. Ki-ki hordhat egy-egy téglát ama nagy czélok felépítéséhez, melynek a toll olyan szép tervet rajzol gondolatban, illuziókban, sokszor keserves csalódásokkal.

Hiszen az egyetemes Egyház és nemzeti ujjaszületés mozgalmait az irodalom indította meg. Az őrizte féltékenyen nehéz, nagy időkből. Az tartogatta jobb időkre a kevesek lelkében élő eszméket és merész reményeket.

A nemzet nyelvében él. De e nyelv az egész kulturát: hitet, tudományt, művészetet, gazdasági politikát méhőben rejt. Hordozza, neveli, emeli vagy rombolja.

Igy fogva fel az Irodalmi Kör hivatását: társadalmi körré változik az, melybe oda fut az Egyház, illetőleg Nemzet minden idegzsála.

Az sem kicsinylendő eredmény, ha már egyszer összejöhettünk. Lássuk hát egymást az irodalom berkeiben. Öntsük ott ki lelkünk tartalmát. Hitét, reményét és szeretetét, a melyre oly nagy szükségünk van. Nyilvánuljon meg már egyszer a köztudat befűntünk — arra, abban, a mi jól esik. És az is, a mi fáj.

Hogy ez végre megtörténhessék, számítunk minden testvérünk, minden paptársunknak és velünk érző világi kath. elemnek részvételére.

Komoly, igaz munkát akarunk végezni. *Jöjjetek!* Jöjjön mindenki, a ki csak meghozhatja e szép, e tiszteletreméltó „Áldozatot”. Mondjuk most már: „Kötelességet”.

Kellő és fáradságos előkészülettel im' ki-tűzhetjük szervező Nagygyűlésünk idejét.

Leszen pedig e gyűlés 1912. év január hó 17-én délután 3 órakor a Cecil-egylet nagytermében.

Nem tagadjuk: sulyt vetünk arra, hogy ez a szervező gyűlés imponáló, közakaratót kifejező legyen. Azért felkérjük paptársainkat, hogy lehetőleg hiveket gyűjtsenek eszméink, törekvéseink zászlaja alá. *Hozzanak magukkal lelkes világi kath. hiveket, polgárokat.* Mert azokra is nagy szükségünk lesz.

Testvéri szeretettel és bizodalommal... Isten szent nevében, egyházunk és hazánk szent érdekében várunk tehát benneteket.

Jöjjetek!! Isten hozzon benneteket.)*

Szatmár-Németi, 1912. Vizkereszt-napján.

A szervező bizottság.

*) Bármily idevágó ügyben gyors felvilágosítást ad a szervező-iroda, Szatmár, Arany János-utca 17.

Kelemen Samu adóügye. Egy kicsit mindenesetre legalább is különös, ha a mi városunk szörnyen megszapordott újságserege, — a mely „vitam et sanguinem”-et kiabál, harsogva hirdetvén, hogy egyedül a köznek érdekéért ver a szive — néma szótlanlansággal vette mult számunkban közölt leleplezésünket Kelemen Samuról, a ki ügyvédi irodája nagy jövedelmének elenyésző csekély kis részét bocsátotta a város megadóztatása alá. Azért is különös a helyi újságok berkeinek néma csöndje, mert városszerre nagy izgalommal és méltatlanko-

A muzsikás óra.

— MAGYAR BÁLINT. —

*A jó Isten a megmondhatója,
Hányszor álltam hallgatag alatta,
Ha muzsikált a muzsikás óra.*

*Néztem a sok katonát a képen.
Majd ha búcsút mondok egy gyermeknek
— Önmagamnak — ilyen leszék épen.*

*Néztem: merre megy a sereg útja?
Majd ha megyek, én is ilyen büszkén
Indulok egy nyilegyenes utra.*

*Fehér lapon láttam sok-sok számot.
Majd ha jön a csata: én is ennyi
Ellenséges fejeket haszálok.*

*Itthon vagyok. Itt az öreg óra.
Az aranyos-kép hogy elmosódott!...
Milyen lassan jár a mutatója!...*

A katekizmus.

— Emilia Don Pardo Bazon. —

Rendesen este tíz óráig maradt fenn a család. De a kis Laci makranczoskodása következtében, a mi az ilyen öt hat éves fiuknál megszokott dolog, tíz-tizenöt percz is eltelt, mire lefekvésre került a sor. Rosario, a fiatal mama, varrogott, és közbe-közbe fölemelte gonddal fészült fejét, szelid mosolylyal finom metszésű ajkán és üde arczán, a melyet anyaságának boldogító tudata még gömbölyűbbé és édesebbé varázsolta. Károly, a fiatal apa, fiacskája tanításával volt elfoglalva s ezt a munkát oly lelkiismeretesen vette, hogy barátjainak, a kik őt e miatt nem egyszer élezeik czéltáblájának szemelték ki, mikor őt egy pikolóra hívták, rendesen így felelt:

— Nincs elvesztegetni való időm.

Ilyenkor aztán ez volt részükről a válasz:

— Persze, ki adna akkor leczkét a fiadnak!...

Es ezzel a kifejezéssel csakugyan fején találták a szöveget. Károly ugyanis szivesen, sőt benső örömmel adott esténként órát kis fiának az írásból és olvasásból, a fiatal asszonyka pedig, a ki különben egészen biztos volt férje szivéről, végtelenül boldognak érezte magát a szűk családi körben és ily kedves foglalkozás közepett. Kint szakadt az

eső, sivitott a szél, sikosra fagyott a járó kövezete, bent a lámpa szelid fényt árasztott a csipkés szögélyű ellenzőn keresztül, a kandalló tüze barátságosan pattogott, kellemes meleget terjesztve nemcsak a dolgozó szobában, de a szomszédos hálóban, a béke és gyöngédség e paradicsomi fészkeben is, a mely oly éles ellentétben állott a Károly barátaitól gyakran meglátogatott kávéház füstös és utálatos berendezésével. Károlynak elég éles volt a szeme ahhoz, hogy észrevegye ezt a különbséget, azért föl se vette barátjainak nyegle tréfáit, kik őt „fia mesterének” csufolták.

Egyik este a kis Laci nagyon is makranczos és szórakozott volt. Olvasás közben elharapta a szót, s mikor e miatt meg kellett ismételnie, meglátszott hangján, hogy ingerült és hogy gyermeki kedélye föl van háborodva. Mikor pedig írásra került a sor, trombitát csinált fitos orrocskájából, szándékosan szerzettette tollát a papiroson, majd ledobta a tollat, melynek szétfreccsenő tintája nemcsak a papirost, hanem a mamája kézimunkáját is bemocskolta. Ez bosszusan és meglepetve kiáltott föl. Károly is kérdően tekintett kis feleségére, mintha tőle akarná megtudni, mi a menykő ütött Lacziba. Rosario erre hirtelen felugrott székéről, ölébe vevé fiacskáját s kérdé:

— Mi bajod van, angyalom? Mi fáj? Hol fáj, aranyom. És elkezdé czirógnati

Ajándéktárgyakból, a műipar mindennemű remekei, külön baba és játékosztály Ragályinál Szatmár, Deák-tér 8. Telefon 296

dással tárgyalták leplezésünk nyomán Kelemen Samunak rendezetlen adóügyét. Am még különösebbnek tartjuk, hogy a Heti Szemle legbuzgóbb olvasója, a lappeldányainkat féltékenyen megőrző Kelemen Samu, a sajtópörös *chevalier sans peur et sans reproche*, a ki becsületén nem tűr lehelletnyi foltot sem, hogy ez a félelem és gáncs nélküli lovag most kezd *nem kényes* lenni. Elhisszük, hogy nagyon nehéz a helyzete ennek a város érdekeit oly harsogva védő, a legkisebb szabálytalanság ellen is föllebező, stb. városatyának és országgyűlési képviselőnek, ám helyrehozást követel az ő kis „jövédéki kihágása“ a finanszok szerint, de „becsületszóval“ igaznak állított bemondása az adóbevallási íven. Ez adóbevallási ív nyomán jövédelmének 10 százalékaul 460 K-t fizet Kelemen Samu városi adóként, a mi 4600 K bevallott tiszta jövédelmet jelent. Holott a választott bíróság százezer koronán fölül állapította meg az ügyvédi iroda jövédelmét. Valamelyik megállapítás nem valódi. Csak nem a Kelemené? Mert ő a vallomási íven e záradékkal írta alá adóbevallását: „Eskü helyett állampolgári becsületszavammal bizonyítom, hogy a fentebbi adatokat legjobb hitem és tudomásom szerint lelkiismeretesen jegyeztem fel.“ A becsületszó pedig mégis csak valami! — Es ha véletlenül Kelemen tévedett volna s a választott bíróság megállapítása a helyes, ez esetben érvénybe lép az 1883. évi XLIV. tcz. 100 §-ának következő rendelkezése: „A III. oszt. kereseti adó alá tartozó üzletnek, vállalatnak, vagy hasznot hajtó foglalkozásnak az adókötelesek összeírása alkalmával történt változlan bemutatása vagy eltávolítása jövédéki kihágást képez, melynek bírsága a körösszeg 1—8-szorosa.“ — Mindkét esetben nagyon sokat nyerünk. Az első esetben Kelemen Samu tündöklő fényű becsületének ragyogását. A másik esetben pedig a városi pótdadónak jó pár százalékkal való leszállítását (a büntetés miatt) és ráadásul még azt is, hogy Kelemen többé — *nem képviseli Szatmárt.*

homlokát, arcát, sőt még ütőerét is meglapogatta, nincs e valami komolyabb baja, nem gyöttri láz, nem leli e hideg. De mindhiába, a rosszulletnek legkisebb nyomát sem tudta fölfedezni.

Ekkor aztán szigorú arc kifejezést erőltetve magára komoly hangon szól fiára.

— Nem lész azonnal jó? Nem tudod mily rosszul esnek szívemnek az ily gyerekes szeszélyek? A szegény jó apa megbetegszik, ha ingerültségre adsz okot. Akkor aztán neked kell őt ápolnod s az orvosságokat odavinni ágyához és beadni neki. Er-tetted-e? . . . Azért fejezd be, szívem, hisz ugyanis már csak a katekizmus van hátra.

Laczi a helyett, hogy válasza méltatta volna anyja szavait, merően bámult a szoba egy sötét zugába. Arczocskájának önkéntelen rándulása, kébbe olvadó szemének merev tekintete oly belső küzdelmet árult el, a mely meghaladja az ilyen kora gyermek értelmét s a mely idő előtt szokta megélelni, de egyuttal meg is puhítani a gyermekek agyvelejét.

— Mamám — szól végre halkán s mintegy félálomban — és Sándor bácsi soha sem tér vissza?

Az anya megrázkódott e váratlan kérdésre. Háboruba ment fivérének emléke Rosarionak sem hagyott békét s nem egyszer

A „magyar“ szabadkőművesség.

Írta: Id. EGAN LAJOS.

IV.

Negyven év előtt, a hazatérő magyar emigránsok, magukkal hozták a külföldről a szabadkőműves eszméket, melyekkel ott megismerkedtek. Módot, helyet, alkalmat kerestek, hogy a jótékonyt, a testvéri szeretet gyakorlásának czime alatt gyülekezve, az elnyomatás sanyaru éveit után, a nemzeti érzést újra fölébresztve, a hazafias lelkek összetartozásának a hazafiúi és keresztény-testvéri szeretetnek hajlékot nyissanak.

A tudomány, művészet, irodalom és vagyon kiválóságai, az ifjuság komoly irányú része szent áhitattal lépett be abba a hajlékba, a hol a vezér asztalán a bibliát látva az Isten eszméjének elismerése mellett, a testvéri szeretet jótékonyt gyakorolva, a hazaszeretet ápolása volt a munka czélja.

Ebbe a válogatott társaságba fölvettek egy öreg zsidóbankárt, ez beajánlott lassanként többet, rövid idő múlva bent volt 10—100 s több zsidó testvér, ezzel megváltozott a magyar kőművespáholyoknak szelleme és munkairánya.

Nem mi mondjuk, de történelmileg igazolt tény, hogy a szemita népek ridegek, számitók, önzők, más fajjal szemben kemények; az ideális kereszténységnek esküdt ellenségei, a hazaszeretet idealizmusa sem izgatja őket egy szópöt sem.

Ennek a fajnak elszaporodása a kőműves páholyban előidézte az ő eszméiknek tulsulját.

Bekövetkezett a szemita befolyással a régi erkölcs, a szolid tudomány, művészet és hazafiúi érzés ostromlása, az új divattal mindezeknek megváltoztatása. Szecesszió a művészetben, iparban, tudományban, az Istenség eszméjében, a világfelfogásban. Ertekben az növekedett, amit azonnal aprópénzre

zavarta meg házi boldogsága édes nyugalmát. Istenem hányszor járta át törként szegény szívét a kínzó gondolat, hogy míg ő tisztaságtól ragyogó ágyban s gyöngéden ölelő karok közelében pihen, az alatt Sándor az ellenség golyójától átfurt kebellet és örökre megüvegesedett szemekkel feketik ott a kubai csatatéren valahol.

— Hát sohasem tér vissza, mamám, Sándor bácsi? — kérdé újból a fiúcska olyan hangon, a mely a könnyek kitorését szokta megelőzni.

— De igen, vissza fog jönni, lellem fiam, ha Isten is úgy akarja — felelt az anya bus hangon, szívéhez szoritva a kis teremtet.

— De mikor jön meg, papám, oh mikor jön meg? Mondd csak kérlek, megérkezik a héten?

— Nem tudom, kedves — sóhajtott föl az apa. Nézzük csak meg a levelet . . . De már későre jár az idő, édes fiam, menjünk aludni. Majd holnap.

— De én tudni akarom apuskám. Azután meg miért nem tudod te azt?

— Majd ha vége lesz a háborúnak, angyalom, érted. Addig, míg a háboru tart, a bácsi sem jöhet meg.

lehetett átváltani. Méltóság, tekintély pénzzel lett megvásárolható. És az a faj, melynek nincsen hite saját kiérdemelt méltóságában és nagyságában, amely nem érez tiszteletet önmaga iránt, az nem érzi a Végtelennek lelkében való jelenlétét, az az ember az Istentől is eltávolodik, még inkább a hazától.

Pedig a vallás és hazaszeretet szent érzelmében nyílik meg a szív, ezen nagy hatalom befolyásától lesz mély a lélek, ettől lesz erős, lendületes és hasznos a köz. Ettől eltávolítani a lépre ragadt gimpliket, az most a magyar szabadkőműves páholyok nyilván kimondott programja. Ezt bizonyítja be könyvében szabadkőműves aktákkal Miklóssy István.

Azok ellen pedig, akik bármi okból nem ragadnak a lépre, puffogó frázisokkal lövöldöznek modern fegyverekkel, mely a helyzetet ismerő előtt csak olyan nevetséges ártatlan dolog, mint ama nagyhangú riasztó pisztoly, melytől már csak olyan utszéli pumikák ijednek meg.

A logikától és az emberi nemesebb érzéstől elítelt ama modernizmus félretolását meg fogják érteni még a hozzáink most távolállók is, csak garázdálkodjanak tovább azok, a kiknek minden értéktelen, amit forgalmi értékre átváltoztatni nem lehet. Azok a sajnálatra méltó tévelygők, akik a XX. század chaotikus véleményeinek zürzavarában, az eszméirányok hihetetlen kuszáltságában éppen abban az áramlatban kerestek menedéket, mely a kloákába vezet. Tudás és belső érték nélküliek tévedhetnek csak ebbe a szennyes áramlatba, melyet értelmetlenségétől erősen ható desinfiáló szerekek fog egy új áramlat megtisztítani, mert nincs igazuk azoknak a bőrkötényes modernistáknak, hogy az a tanrendszer, mely a hazafiságot es vallásérkölesöt csepegteti az ifjuság vérebe, azért nem jó, mert régi, elavult, nem mai keletű. Ok a társadalmi életet a hitelenség alapjára akarják átformálni. A szegény bolondok azt képzelik: hogy az ő tanításuk képes az emberek jobb eszét megnyitni, az ő napirendjükre kell áttérni a világnak a vallás és hazaszeretet efemer értékű dolgaitól, melyet ő csak mosolylyal lesajnálnak.

Ezzel az áramlattal szembeállni általános, mindannyiunkat illető érdek és kötelesség.

Eddig még csak eselvetéssel próbáltak betolakodni a jóhiszemű emberek sorába, most már kezdődik a guny és a bátrabb kiszólások, ezt követhetné a hatalmassá vált irány erőszaka, de ez ellen mi föltre tesszük a kényelmes nemtörődömséget és bátran kivonulunk a porondra, Istenben való hitünkkel és az igazság győzelmes fegyverével.

Elzsidosodás. Nézd meg az iskolát és látni fogod az ország jövőjét. A budapesti egyetem almanachja az 1910—1911. tanévre vonatkozólag a következő statisztikai adatokkal adja Magyarország jövőjének képét:

Az ország első főiskolájának az elmúlt évben 7547 hallgatója volt. Ez a hallgatóság az egyes karokon így oszlott meg: 95 hittanhallgató, 3780 jogász, 2171 orvosnövendék, 1170 bölcsészethallgató. Azonkívül volt 331 gyógyszerész, mint rendkívüli hallgató. E szerint a hallgatóság 50:75 százaléka volt jogász, 28:78 százaléka orvosnövendék, 14:95 százaléka bölcsészethallgató, 4:37 százaléka gyógyszerész és 1:25 százaléka hittanhallgató.

Pártoljuk

a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alakú pyramisokat, obeliszkeket, keresztteket, emléktáblákat, sírfedeleteket, mezei keresztteket, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.

Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

NAGY FARSANGI VÁSÁR!!

A jó gyermekek és felnőttek Jézuskája Ragályinál Szatmár, Deák-tér 8.

Vallásra nézve volt: 3142 (41.63 százaléka) római katolikus, 2512 (31.97 százaléka) zsidó, 857 (11.35 százaléka) református, 576 (7.63 százaléka) ágostai hitvallású, 233 (3.09 százaléka) görög keleti, 187 (2.48 százaléka) görög katolikus, 30 (0.40 százaléka) unitárius és 11 (0.14 százaléka) felekezeten kívüli.

Az egyes karok közül a hittudományi karon 70 római katolikus, a jogi karon 1758 (46.51 százaléka) római katolikus, 1061 (28.08 százaléka) zsidó, 478 (12.66 százaléka) református, 289 (7.66 százaléka) gör. kath., 17 (0.46 százaléka) unitárius, 5 felekezeten kívüli. — Az orvosi karon 1105 (54.89 százaléka) zsidó, 587 (27.04 százaléka) római katolikus, 159 (7.32 százaléka) ref., 156 (7.19 százaléka) ág. ev. 106 (4.88 százaléka) gör. kel., 47 (2.17 százaléka) gör. kath., 6 (0.28 százaléka) unit., 5 felekezeten kívüli. — A bölcsészeti karon 603 (51.54 százaléka) róm. kath., 212 (18.11 százaléka) zsidó, 170 (14.53 százaléka) ref., 113 (9.66 százaléka) ág. ev., 39 (3.83 százaléka) gör. kath., 25 (2.14 százaléka) gör. kel., 7 (0.59 százaléka) unit., 1 felekezeten kívüli. — A gyógyszerésznövendékek közt volt 134 (40.49 százaléka) zsidó, 124 (37.47 százaléka) róm. kath., 49 (14.80 százaléka) ref., 18 (5.44 százaléka) ág. ev., 5 (1.51 százaléka) gör. kel., 1 gör. kath. 0 unitárius.

Magyarország összlakosságának a zsidók ma még csak 5 százalékát teszik ki. Később lehetnek többen is, ma csak 5 százalék a számuk. Igaz, hogy ez az 5 százalék is egy milliót jelent s erre már senki sem fogja azt mondani, hogy: csak. Ennek az aránynak kellene fennállni az egyetemen is. Ezt az arányszámot figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy Magyarországon tízannyi lesz a zsidó orvos, hatszor annyi lesz a zsidó ügyvéd, négyszer annyi a zsidó tanár és nyolcszor annyi a zsidó patikus, mint a mennyinek lélekszám szerint lenni kellene. Vagy talán már is így vagyunk?

A halottégetés kérdését vetette ismét felszínre a főváros legutóbbi közgyűlése s a fővárosi határozat nyomán valóságos lavínája indult meg a pro és contra hozzászólásoknak. A kérdés maga olyan természetű, hogy arról lehet vitatkozni, mellette is, ellene is lehet érveket felhozni. S ha annak eldöntésénél tisztán csak az egészségügyi, nyelvtudományi és esztetikai szempontok érvényesülnek, melyekkel a halottégetés hívei álláspontjukat a nyilvánosság előtt támogatni szokták, akkor a katolikus egyház nem zárkózik el olyan mereven ettől a gondolattól s nem tagadná meg az egyházi temetést azoktól, a kik halottégető egyesületnek tagjai vagy e életésüket hozzátartozóiktól kifejezetten kéri. Mert a halottégetésnek dogmatikai akadályai nincsen. A túlvilági életéről s a testnek feltámadásáról szóló katolikus hitigazságokat az emberi hulla elégetése épen úgy nem érinti, mint pl. a tűzkatasztrófánál megsemmisült, vagy vadállatok zsákmányává lett emberi test jövődő sorsa. Az egyház tagadó álláspontját nem dogmatikus, hanem más szempontok indokolják. Így elsősorban az az egyházzellenes célzat, amelyet a halottégetés apostolai ugyan nem igen hangoztatnak, de amely az eszmének tulajdonképeni mozgatója. Köztudomású dolog, hogy a halottégetés szabadkőműves eszme. Köztudomású az is, hogy a szabadkőművesek által felhozott higiénikus, gazdasági és esztetikai érvek csak harmadrendű szerepet játszanak, csak a profán közönség megtévesztésére szolgálnak s a valódi cél leplezésére valók. Tulajdonképeni célja a szabadkőműveseknek, hogy az emberi test elhamvasztásával szimbolizálja és szuggereálja a tömegeknek a halállal való teljes elmúlást, tehát a lélek halálát is, nem csak a testét,

s hogy a testnek feltámadását ilyen érzelhető formában tegye valószínűvé. Ennek a vallásromboló tendenciának szól az egyház vétója. S ezt a vétót annál nyugodtabban fenntarthatja az egyház, mert a halottégetés indokolása annyira gyöngye, hogy az eltemetésnek évezredek szokását szigorúan és sértetlenül fentartandónak vallják igen sokan azok közül is, akik a katolikus hitelvektől nagyon távol állanak. Így nem állja meg helyét az az érv, amely gazdasági előnyöket vár az elhamvasztástól. A halottégetés költségei oly nagyok, hogy a szegényebb néposztály azt sohasem vehetné igénybe. A halottégetés tehát nem lehetne általános, hanem csak az eltemetéssel párhuzamosan fenttartható. Ebből következik annak az egyébként is kiesinyes érvnek a megsemmisítése, hogy t. i. a halottégetéssel felszabadulnának a temetők céljaira lefoglalt földek; mert nemcsak a sírhelyek, hanem a hamvvedrek is helyet követelnének. Egészségügyi szempontból egy szemernyivel sem biztosabb az elhamvasztás, mint a 6 lábnyi mélységbe való eltemetés. A bűnügyi nyomozást érzékenyen megbénítaná a testnek teljes megsemmisítése, amely lehetetlenné teszi az exhumált hullákon végezni szokott és sokszor döntő fontosságú vegyi és más vizsgálatot. Hogy szebb, esztetikusabb volna a testnek elégetése, mint az anyaföldben végbemenő lassu feloszlás: ez az egyéni izlés kérdése. De bármilyen túlzott realizmussal esetelik is a puhányok és rovarok szerepét ennél a processzusnál, annyi bizonyos, hogy ez természetes folyamat, évek lefolyása alatt és tőlünk távol történik. A holttestnek pár percze megsemmisülése, az izmoknak s a szövetek összehúzódása, görcsös rángatózása és büzös elérése, gondolatnak is háborzongató erőszak s szemtanuk állítása szerint vérlázító. Azt pedig csak nem fogja állítani senki, hogy a csontokkal és hamuval telt üvegcserék egyhangu raktára a kegyeletos emlékezet ápolásában felveheti a versenyt a temetőnek lelket illető esendjével, a virágos-émlékes sírokkal s halottak estéjének főlemelő, sejtelmes gyászával.

B. e. Meszlényi püspök meggyalázása.

A pénzvágy, kapzsiság alacsony szenvedélye fölhaborító kegyeletisértéssel akarta megtépdesni b. e. Meszlényi Gyula szatmári püspök emlékét.

A hitében mély, papi életében nemes tisztaságú, lelkiéletében ártatlan fehérségű, jótékonyágában kifogyhatatlan boldogult püspök alakjának nagy arányú körvonalai mind élesebben bontakoznak elő az objektivitás előtt s az elfogulatlan történetírás a magyar katolikus egyház egyik legkiválóbb főpapjának fogja elismerni ezt a Mária-tiszteelő, a szent emlékü Hám püspök alkotásainak végrehajtására vállalkozott egyházfejlesztő, a ki rendbe hozta birtokait azért, hogy nagy püspöki megyéjének templomait, charitatív és kulturintézményeit, szegényeit páratlan bőkezűséggel segítsen; hogy óriási áldozatokkal megőrizze egyházának várát: a hitvallásos iskolákat; hogy segítse, fentartója lehessen a katolikus egyesületeknek; kivegye részét a legnemesebb kötelességből: áldozatokkal dolgozni hazájának keresztény kultúráján.

Nemes alakja, páratlan fáradhatatlansággal dolgozó élete a magyar főpapok fényes sorozatában is a kiváló példaképek közé helyezi őt.

És ezt a nagy erényű püspököt, áldott emlékét, az önzetlen mély hála imádságainak áhítatával és kegyeletével körüvett esőndes

sirját éri az alacsony durvaság még alacsonyabb támadása.

Egy szenzációkra éhes boulevard-lapban, „Az Est”-ben jelent meg jan. 7-én egy hosszú cikk, a mely a boldogult püspök végrendelete körül támadt bonyodalmak befejezéséről adván hírt, a piszkos rágalmak sarát hányja az elhalt püspök megszentelt emlékére.

A nemcsak kegyeletet, de minden emberi érzést durva gyalázatosággal megtipró hír mögött a boldogult püspöknek egy megtévelyedett rokona rejtőzik, a ki annak idején aljas rágalmakkal teli pöriratban támadta meg a sirjában nyugó főpapot és fölhaborító gyanúsításokkal illetve a megboldogult püspök végrendeleti végrehajtóját, a köztisztviselőben álló s nem régen szatmári kanonokká lett Szabó István p. praelatust. A végrendelet ellen támasztott pörnek véget vetett a pörösködővel való megegyezés, de most annak az aljas gyanúsítású pöriratnak fölhaborító rágalmait közreadja „Az Est”.

Ez a saját nagybátyjának kegyeletos emlékét pöriratban oly fölhaborító módon beszennyező emberi érzéseiből kivetkőzött Meszlényi Antal beregszászi bíró azért támadta meg a b. e. püspök végrendeletét, mert nagybátyja neki csak 4000 koronát hagyományozott.

Meszlényi püspök 1905. márcz. 14-én halt meg, míg végrendelete 1903. novemberében kelt.

A végrendelet a püspök egyházi érületének szellemében nem a rokonokról, de egyházi alapítványokról gondoskodott. A vagyon, a melyről a végrendelet szolt, nem volt meg pénzben, de be volt fektetve instructióképen a püspöki birtokba. Körülbelül 1,000,000 korona hovafozításáról intézkedett a végrendelet, megemlékezvén a közeli és távoli rokonokról is, a kiket a püspök még életében sokkal segített. A rezidenciájában levő ingóságok és kézipénztár összege a végrendelet akarata szerint Szabó István praelatusé lett, a ki azok hovafozításáról a végrendelet szavai szerint „csak saját lelkiismeretének felelős”, mert e tárgyak értékesítéséről és azok fölhasználásáról a püspök még életében szóval utasítást adott.

A törvényes formaságok szerint készült érvényes végrendeletet azzal támadta meg Meszlényi Antal, hogy a halál előtt másfél évvel kiállított végrendelet elkészítésekor a püspök „aggkori elme gyöngyességben és látóidegsorvadásban szenvedett;” sem írni, sem olvasni nem tudott; a végrendeletet neki föl sem olvasták; az aláírásakor a tanúk nem voltak jelen, stb. — Majd önmagát czáfolva, Meszlényi Antal azzal vádolja meg Szabó István praelatust, hogy olyan végrendeletet, a melyben a rokonoknak semmit, neki pedig 320,000 koronát hagyományoz, ilyen végrendeletet a püspök csak Szabó István befolyásolására tehetett.

A perverzítés gyanuját fölidéző része a rágalmakkal teli pöriratnak oly férfit érint, a kinek férfias, tisztelt, nemes characteréről Szatmár egyházmegye papsága épen a közel múltban állította ki kétszer is a maga mély elismerésének és szokatlan tisztelésének a legfényesebb bizonyítványát.

Boromisza Tibor dr. szatmári püspök ugyanis a megürült kanonoki stallumra olyat akart ajánlani az apostoli kegyurnak, a kit e díszes méltóságra az egyházmegye papsága óhajt. Megszavaztatta tehát két izben papságát és mind a két izben az öt vármegyére terjedő egyházmegye papságának többsége Szabó Istvánra adta a maga páratlan bizalmának és mély tisztelésének bizonyosságául szavazatát.

Kávét

legjobbát és legolcsóbban beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utoza 16. „MOKKA” keverék özégem különlegessége 1 kgr. 4-40 korona. Villany erővel pörkölt

Ezzel a férfival szemben, a ki épen egyenes jellemével, határozott characterével nyerte meg a megboldogult püspöknek a végrendeletben is oly ünnepélyesen kifejezett bizalmát, lépett föl a nagybátyja emlékét oly durván bemoeskoló unokaöcs, hogy a végrendelet azért nem intézkedett 320.000 koronáról, mert azt arra szánta a püspök, hogy Szabó István praelatus abból elégítse ki a tisztá, erényes életű püspök törvénytelen gyermekeit.

Ekkora alacsonyagra fölforr minden jóérzű ember vére ez ellen az aljas rágalmazás ellen, amely a sirban nyugvó halottra szórja az elvetemültség legpiszkosabb sarát. Mert hogy a háztartási kézi pénztár és az ingóságok, amelyeknek jórésze a szatmári püspökségé lett, 320000 K-át értek: csak a legelvadultabb rágalom tulzása mondhatja; hogy pedig az olyan megbélyegző célra volt volna fordítandó, ez ellen nemcsak a nemes püspök minden ismerője tiltakozik a legnagyobb fölháborodással, de a szatmári székesegyház renoválási költségeinek utolsó részlete, a székesegyházi márványfoltár, a tanítóképzői Szt. János templom kifestése és felszerelése, a melyeknek költségeit Szabó István praelatus fizette ki, hazudtolják meg a leghatározottabban egy halott nemes emlékének ily aljas megtámadását.

A mikor a legdurvább kegyeletsértés piszkolja meg egy kiszinezett rágalommal dolgozó ujság révén egyházi életünk oly tisztelt és nemes emlékű alakját, mint Meszlényi Gyula, ez ellen ez ország rész egész magyar katolicismusának nevében kötelességünk felszólalni és hisszük, hogy „Az Est“-ben megjelent szennyos támadások ellen a méltatlanul meghurczolt halott püspökének emlékét hódolatos hálával őrző egyházmegyéje más módon is kifejezést ad jogosult méltalankodásának.

A mint kell is adnia e tühretelen és fölháborító gyalázatossgal szemben!

Városi közgyűlés.

Kivételesen élénk érdeklődés nyilvánult meg a hétfőn, jan. 8-án tartott városi közgyűlés iránt. Tömve volt a karzat, a közgyűlési terem, sőt még az utcán is sokan várakoztak a kegyetlen hidegben a kiszivárgó hírekre. A zsidó bizottsági tagok teljes számban ott voltak, nem hiányzott közülök senki. Pedig mindössze egy hitsorsosuknak érdekéről volt szó. Tanulhatnának tőlük a keresztények, akiket bezzeg nem birnak ilyen teljes számban összehozni s egygyéforasztani a legvitálisabb érdekeik sem.

A közgyűlésen Csaba Adorján főispán elnökölt. Először a polgármesteri jelentést olvasták fel, amely a múlt év munkásságára és eredményeire vetett visszapiantás után, főleg a számvétség és adóhivatal újjászervezése tárgyában hozott közgyűlési határozattal s az erre érkezett miniszteri leirattal foglalkozott s végül a közegészségügy állapotáról adott általánosságban megnyugtató tájékoztatást. A polgármesteri jelentéshez dr. Kelemen Samu szólt hozzá s kifogásolta, hogy a jelentés nem emlékezett meg olyan nagy fontosságú, a törvényhatóságot közelről érdeklő kérdéssről, a minő a városnak kétrédbeli, polgári és bünygyi pere avasi erdők az kitermelésére alakult vállalattal. A polgári pör lefolyása iránt ugyan nincsenek aggodalmi, mert ott a város érdekeit a tisztifőügyész képviselében biztosítva látja. De a bünygyi per, magánuton nyert értesítése szerint, a városra nézve kedvezőtlen befejezést nyert, amennyiben a debreczeni ítélőtábla Makait az ellene indított rágalmazás és becsületsértés vádjá alól jogerős ítélettel felmentette s ezen jogerős ítélet indokolásában olyan ténymegállapítások foglaltatnak, amelyek a város polgári perének kimenetelére káros hatással lehetnek. A polgármester válaszában sajnálkozását fejezte ki a debreczeni ítélet fölött, hangsúlyozta a városi tisztviselők eljárásának korrektségét, egyben megígérte, hogy a főügyész véleményének meghallgatása után legközelebb tájékoztatni fogja a közgyűlést az ügy állásáról s a további teendőkről.

Kovács István vízvezetési igazgató tette meg ezután jelentését a vízvezetési munkálatok állásáról. Majd azt a keserű pilulát kellett be-

vennie a közgyűlésnek, hogy a belügyminiszterium az eddigi 20.000 korona városi segélyt leszállította 15.000 koronára. Elhatározták azonban, hogy a segély felemelése s annak törvénnyel való szabályozása érdekében feliratot intézzenek a miniszteriumhoz. A nagylippai átjárót kisajátítási költségeihez 500 koronát szavazott meg a közgyűlés.

Fisch Ernő ingyentelket és szubvencziót kért egy felállítandó szappan- és gyertyaárugyár számára. A gazdasági szakbizottság javaslatára városi adómentességet, kedvezményes áru világitást és személyenkint 50 korona támogatást szavazott meg a közgyűlés a gyárban foglalkoztatott munkások után, föltéve, hogy ezeknek száma legalább 35-öt tesz ki.

A városi bérház üzlethelyiségei s a lakásoknak jó része f. é. május hó 1-ére készen lesz; ezeknek bérbeadása tehát aktuálissá vált. A gazdasági tanácsos javaslata alapján elhatározta a közgyűlés, hogy a főbérő-rendszer mellőzésével, a bérbeadást házilag intézti; egyben kimondta, hogy a Deák-terre nyíló üzlethelyiségeket nem engedi át korcsmai vagy sörházi czélokra, kávéház számára pedig csakis azon esetben, ha ez *jelentékenyen* nagyobb jövedelmet hozna.

Néhány kisebb jelentőségű ügy elintézése után végre rákerült a sor a gyűlés főérdekeségére, a színügyi bizottság jelentésének tárgyalására. Mint ismeretes, a városi színház bérbeadása ügyében a színügyi bizottság nem tudott megállapodásra jutni; a két pályázó, Heves Béla jelenlegi színigazgató és Krémer Sándor szabadkai színigazgató között egyformán, 8—8 arányában oszlottak meg a szavazatok, Kőrösmezey Antal elnök pedig nem élt a döntés jogával. E pont körül mindenki heves mérkőzést várt, a hangulat már napok óta izzó volt, utcán, színházban, kávéházban e körül folytak a vitakozások. A zsidóság kivétel nélkül a zsidó Heves Béla pártján volt. A keresztény bizottsági tagok — amint az már történni szokott — *nem állottak valamennyien* a keresztény Krémer mellé. A mérkőzés azonban nem történt meg. A főispán rájött arra, hogy a szabályrendelet a színigazgató *határozott megválasztását* követeli a színügyi bizottságtól, a közgyűlés elé csupán a határozat elfogadása vagy visszautasítása tartozik, nem pedig a színigazgató megválasztása. Az ügyet tehát visszaküldötték a színügyi bizottsághoz, de azon meghagyással, hogy határozatát 8 napon belül hozza meg.

Még dr. Jéger Andor és dr. Gál Illés orvos, továbbá Brün Sándor gyógyszerési oklevelének a kihirdetése következett, mire a közgyűlés véget ért.

Irja: Harsányi Kálmán.

XIII.

Feleségemnek gondja van rá, hogy az én könyvesszobám sohase legyen virág nélkül. Ma egy különösen szép Pointetia Pulcherrima virított benne, karcsú vázában, a zongorán. Hét-hét tűzpiros levele mint megannyi óriás szírom övezte körül a parányi virágot. Négy ilyen hétágú csillag izzott pirosan a rázóznló villanyfényben. Gyönyörű volt. Minden ujonnan belépő tekintetét az fogta föl először. Múltó szépségével úr lett a szobán, s a sok örökéletű klasszikus, minden ő aranyos díszkötetével elfakult mellette. A padolattól a mennyezetig megrakott könyvesszekrények: évezredek nagy talányfejtegetéseivel, bölcsességével, kudarcaival, diadalmos előretörésével, üdvös kárvallásaival, igazgyöngy-könyveivel, önáltatásával, véres lépéscsöfokaival, egész tragikomikus emberi dicsőségével — egyszerre mintha pusztán háttérévé lettek volna annak a máról holnapra elomló szépségnek. Az a gyönyörű szírommá pirult levélkoszorú holnapra elbágygad, holnaputánra lekonnyul, összezsugorodik, talán le is pereg s a következő napon már csak rút múmiája lesz

ennek az üde, eleven, csoda-valóságának. És a hogy lassan-lassan megszederjesedik ez a büszke piros virág, úgy csökken meg fokról-fokra annak a láthatatlan mágnesnek is az ereje, mely tekintetünket most minduntalan felé vonzza. Kezdünk mást is látni; végül mindent látunk, csak őt nem többé... És az örökéletűek, ott a tizenkét üvegtábla mögött, fölragyognak újra, mind. Swift, a világirodalom legfeketebb klaszszikusa holnapután mosolygónak fog látszani ez álomszép virág rút teteme mellett. Az egyensúly helyre áll. Hanem azért ez a szépséges virág mégis föl tudott billenteni a mérlegen — ha csak néhány órára is — tizenhat métermázsa könyvbe préselt emberi érzést és gondolatot.

* *

Jó ideig le sem ült senki. Körülkényőköltük a zongorát, a szoba közepén. Csak azután verődünk apró csoportokba. Sok szó esett a Polónyi Géza festette arcképekről is, melyet a társaság fele még nem látott. Megjegyzéseket tettek érenyeire és hibáira, s mindannyian megegyeztek abban, hogy ez eddig a legjobb portrém, hanem azért még ez sem vagyok én.

Különös arc az én arcom. Első pillantásra játéknak látszik hű megörökítése s mindenki nagy kedvvel, teljes önbizalommal fog hozzá, s a végén — mégsem sikerül. Csak valami kerül belőlem a vászonra; én magam, egészen, nem. Nagy Sándor tisztára festői szempontból fejtette ki igen érdekesen, hogy miért nem is igazolta vele régi meggyőződésemet, hogy a könnyen karrirozhatóság vezet félre a sebbel-lobbal vállalkozókat. Azt mondja — igazat adtunk neki valamennyien — hogy hatorozott ellenmondások vannak az arcomban. A felső rész nem felel meg az alsónak. Nagy aránytalanság van már a csont-szerkezetben is; a kifejtetlen, gyöngye állkapocs nem csak hogy nem felel meg a szélesen fejlett felső résznek, de határozottan diszharmónikus vele. Mintha más archból volna való.

Hozzá tartozik még — s ezt már én mondtam el, — hogy alakomban is megvan ez az ellenmondás, de megfordítottan. Testem alsó részéhez herkulési mellkas illenék, s szűk mellemhez, keskeny vállaimhoz vézna lábszárak. Lelkem nagy ellenmondásain már csak magam gondolkodtam el. És hiszem, hogy arcképe megfestésében is ez a legnagyobb nehézség. Sohasem lesz tökéletes portrém. Ugyan ki tudna megfesteni olyan, az arca kiülő lelkét, a melyet csak vagy nagyon szerettek, vagy túlságosan semmibe sem vettek? Gyermekekrom óta van ez így, szakadatlanul. Mindig voltak rajongóim és mindig voltak olyanok, a kik az eltaposás vágyáig utáltak. A középutat maig sem ismerem. Ennek ugyanaz a szövevényes nagy ellenmondás-láncolat az oka bensőmben, mint a mi arcomon, alakomon oly világosan látható. Nehéz velem tisztába jönni. Ha tóllal irná meg száz ember a lelkem képmását, nem akadna a száz közül kettő, a mely hasonlítana egymásra. És a száznak fele eszményi volna, a másik fele torzkép. Egyik sem járna közel a valóságoshoz, de *valamennyiből* minden esetre meg lehetne alkotni az igazit. Egyszerűen úgy, hogy *igaznak kellene venni valamennyit, csak nem teljesnek*. Teljesnek csak mind a százban, bármennyire ellene mond is egyik a másiknak.

Erről még lesz talán mondanivalóm, valamikor. És úgy vélem, közel fogok járnai az igazsághoz.

HIREK

Előfizetőinket tisztelettel kérjük előfizetéseik beküldésére, figyelmükbe ajánlván, hogy lapunk előfizetési ára ez évtől 2 K-val emelkedett és így az évi előfizetés 8 korona, a kedvezményes előfizetés 6 korona.

Ez okból tisztelettel kérjük azoktól, a kik előfizetésüket már beküldték, de még a régi árszabás szerint, a két koronányi fölemelt különbözetnek beküldését.

P. Bús conferentiái. A jezsuiták nagynevű, sokat emlegetett magyar provinciálisa, P. Bús Jakab pénteken, jan. 12-én a Caecil egyesület nagytermében conferentiákat kezd meg az intelligens férfivilág számára vallás-különbség nélkül „A XX. század világos küzdelme” czimén. A conferentiák három napon át tartanak, mindennap este 6 órától 7-ig. Nem kell mondanunk, hogy e nagy-képzettségű, mély tudásu elme széles áttekintése a mi jelenünk bonyadalmain, felfogása a zavaros kérdések utvestöréről mennyire érdekes minden kissé is gondolkozó előtt. Még érdekesebbé teszi a conferentiákat, hogy azokon minden korlátozás nélkül jelen lehet akármilyen vallásu, bármily szélsőséges nézetet valló intelligens férfi. Ez eleve biztosítja, hogy nem proselytáskodásról lesz itt szó, de a jelen erkölcsi fölfogások komoly mérlegeléséről. A mikor nagy örömmel üdvözöljük a jezsuiták agilisán dolgozó, nagytekintélyű, tudós provinciálisát e kultúresték megtartása alkalmából, a legmelegebben ajánljuk e háromnapos conferentiák meghallgatását városunk férfi-intelligentiájának. — Belépőjegyül a kibocsátott meghívó szolgál, a melyet az érdeklődők Reizer János könyvesboltjában vehetnek át.

A naptáregyesítés. A budapesti gör. szert. kath. hitközség tagjai pápai engedéllyel már a Gergely-naptár szerint tartják ünnepeiket; ez arra indította a máramarosmegyei Rónaszék g. katolikusait, hogy ezt a maguk számára is kérelmezzék a munkási püspöktől. A munkási egyházmegye szentszéke nem is mondott ellent a kérelemnek s a rónaszékiek kérelmét felterjeszti a pápához — pártolól, kimondván ezzel a naptáregyesítésnek felette szükségességét s indokoltságát. Ha e kérelmet a pápa is teljesíthetőnek találja: úgy a naptáregyesítés a munkási egyházmegye egész területén rövid időn belül meg fog történni.

Püspöki ebéd. Vízkereszt ünnepén délben a püspök asztalánál látta vendégeül a papnevelőintézet elöljáróit és tanárait, valamint a káptalan és a gremiális papság azon tagjait, akik a lefolyt ünnepek folyamán az istentiszteleteknél segítettek. A püspök magyaros vendégszeretettel látta el papjait s leereszkedő kedvességgel tette kollemissé számukra az együtt töltött időt.

Róm. kath. egyháztanácsnak és iskolaszéknek megválasztása. A választás január hó 14-én vasárnap lesz. Ez a választás a róm. kath. fiu elemi népiskola

földszinti termében küldöttség előtti szavazás utján reggeli 9 órától déli 12-ig s délután 2 órától 4-ig fog folyni. A 4 órakor bezárt szavazás után nyomban megszámlálja a küldöttség a szavazatokat s kihirdeti az eredményt. Az egyháztanácsnak és iskolaszéknek tagja oly róm. kath. férfi lehet, aki szatmári lakos, legalább 24 éves, önálló s az iskola ügyéhez értő. A választás akár szóbelileg, akár a jelöltek nevének följegyzésével ellátott papirlap benyújtásával történhetik. Választó joggal bír mindazon róm. kath. férfi, aki szatmári lakos, legalább 24 éves s nincs katonai tényleges szolgálatban. A választók névjegyzéke, — amely a legutóbbi népszámlálás adataiból hivatalosan állított össze — hétfőn, kedden, szerdán megtekinthető a róm. kath. pléb. hivatalban. Amelyik választásra jogosult róm. kath. férfi netalán kimaradt volna a névjegyzékből, az bejelentheti ugyanott e névjegyzékbe való felvétele iránti kérelmét. A szavazás 18 iskolaszéki és egyháztanácsi tagra és 12 tisztán egyháztanácsi tagra történik.

A breviárium reformja. A Rómában székelő Congregatio Sac. Rituum a breviáriumi imádkozásról reformot készített, mely már az 1913. évben életbelép. Az újítás szerint a hetenként elvégzendő breviárium anyaga akképen lesz beosztva, hogy a 150 zsolnárt hetenként elvégzik, a napi zsolozsma pedig úgy, mint most is, külön lesz kijelölve. A reform értelmében a napi breviárium mennyisége a mainak körülbelül egyegyedrészével kevesebedik.

Az Egyházmegyei Oltáregyesület f. hó 9-én d. u. 4 órakor tartotta választmányi gyűlését Vécsey Esther bárónő elnöklésével. A gyűlés egyéb tárgyai között bejelentette az igazgató, hogy az Oltáregyesület alapító tagja lett 50 K-val Szabó István praelátus kanonok. — Az egyesület a városból távozó, lemondott titkára, Ferenczy Anna helyett I. titkárrul Korányi Margitot, II. titkárrul Timár Bellát választotta meg. — Elhatározta még a választmány, hogy az egyesület évi közgyűlését a jövő hóban, februárius 11-én tartja meg a zárdában.

Hehelein Károly. Az aranyismerés ősz főpapról most emlékezik meg legtekintélyesebb egyházi folióratunk, az „Egyházi Közlöny.” A meleg s az aranyismerés praelátus nagy értékeit helyesen megállapító cikk így jellemzi az élet e ritka határkövénél a puritán gondolkodásu kanonokot: „Ahol önzetlenül, jutalmat nem várva, sőt az elismerésnek még a látszatát is kerülve tenni, hathatósan cselekedni kellett a kath. egyházért, az iskoláért, a nemzeti műveltségért és tudományért, valamint a társadalom, a közjó érdekében, ott a buzgón s teljes eréllyel fáradozó közt mindenkor az első csatasorban meg lehetett találni Hehelein Károlyt. Az egyház s a nemzet nagy alakjaiért egész életén át lelkesedett — követve példáikat; országunk nagy reményei és eszméi, mint erős és rendíthetetlen hazafinak szívére meg-meg dobogtatták s mindez még most is elevenen lüktet nagy lelkében. Erősen fegyvermezett elme, nobilis gondolkodás, a javából való és széleskörű tudomány; szép, harmonikus és nemesen befutott életpálya, aminő csak keveseknek jut osztályrészül: igaz emberré, valódi férfivá avatják az aranyismerés Hehelein Károlyt. Mit is mond Cicero: „Conscientia bene actae vitae multorumque recordatio iucundissima est.” Egész élete a szorgalomnak, pontosságának, férfias komolyságnak, a tisztá papi és emberi életnek, jó tetteknek fonségesen szép példaképe. Saját cselekedeteinek önmaga a legszigorubb bírója; nagy lelkét s még nagyobb szerénységét hirdeti, hogy sohasem vállalkozott olyanra, amit önmagához méltónak nem

tartott. Életében kitért magasabb papi kiténtetés, fényesebb és vezető állás elől is. Mint kanonok, mint praelátus egyszerű és komoly életmódján semmit nem változtatott s kerülte, kerüli szigorúan a hivalkodást. Hat éven át megtakarított vagyonát, több mint 40.000 koronát az ő szegény szülővárosának, Ungvárnak adta tanügyi, iskolai, egyházi célokra. S ennek a nagy léleknek még nagyobb lenne az öröme, ha még többet adhatna kulturális célra. Az emlitet összegből esik az irgalmas nővérek Gizella-házának építésére 12.000 kor.; az irgalmas nővérek Mária-házának építésére 22.000 kor.; a Kath. Legényegylet felépítéséhez 2000 kor.; a róm. kath. fiúiskola építéséhez 4000 kor. Vagyonának többi része részben rokonainak, a szegény tanítók gyermekeinek iskolázatására ment; részben az ungvári három apácázárda irgalmas nővéreinek évről-évre karácsonyi és husvétii ajándéku, ugyszintén az ungvári valódi szegényeknek a nagyobb ünnepek alkalmából való felségítésére. Szülővárosának, a tanügyek e nagy jötevője a mult év novemberében tartotta aranyismerését: nemes szívet, igazi nagy lelkét újból szent áhitattal emelte Istenéhez, kinek dicsőségére ajánlotta fel életét, tetteit, ragyogó és szeplőtelenül fényes jellemét. Aranyismerését csendben, a világi zajról elvonulva mutatta be az Ég Urának, kitérve és elkerülve minden zajosabb emberii ünneplést, amit eddig is mindenkor kikerült. Szülővárosa diszpolgárává választotta, de mi érezzük, hogy nem egy városnak, de a magyar klérusnak disze ő, az aranyismerés Hehelein Károly.”

Misealapítvány Orosz Alajosért. Szép tanujelét adta szerető ragaszkodásának és hálájának feledhetetlen elhunyt tanára iránt a kir. kath. főgimnázium ifjusága. Összegyűjtött filléreikből misealapítványt tettek, hogy a gimnázium házi kápolnájában évenként gyászmise mondassék a megboldogult Orosz Alajos tanár lelke nyugalmaért. Mélyen megható és tanulságos a hívő, romlatlan gyermeklelkének ez a hálás kegyelele.

Az Egyhm Oltáregyesület, hogy elkészíthesse ez évi munkaprogramját, kéri a püspöki körlevél értelmében a ft. lelkész urakat, hogy templomaik számára szükséges egyházi ruhákat és szerelvényeket kérelmező folyamodásaikat még januárius hóban január végéig küldjék be.

Nőegyleti Domino-táncszestély. A jótékony nőegylet f. évi január hó 13-án a Pannónia összes termeiben jótékonycélú Domino-táncszestélyt rendez esti fél 9 órakor, a melyre a város és vidéke közönségét szíves tisztelettel meghívja.

Az Uj Lap Szatmáron. Az eleven szerkesztésű, egyetlen katolikus krajezáros lapunk újból kapható Szatmáron. Reggel érkezvén városunkba a lapkihordó azonnal a megrendelőhöz viszi és így hamar tájékoztat a legújabb hírekről. A katolikus szellemű ujság már is nagyon elterjedt, de ajánljuk is az olvasó és e mellett kiváló napilapot. Megrendelni bármikor lehet a Szatmári Népszövetség igazgatójánál: Fásztusz Elek ny. tanárnál a kath. kaszinóban.

Fősorozások vármegyénkben. Az avasujvárosi járásban: márc. 4., 5. és 6-án, a színérváraljaiban: március 7., 8. és 9-én; a nagysomkutiban: márc. 11., 12., 13. és 14-én; az erdődében: március 16., 18., 19. és 20-án, a fehérgyarmatiban: március 22., 23., 26. és 27-én, a csengeriben: március 29., 30. és április 1. és 2-án, Nagykárolyban április 3-án és 10-én; a nagykarolyi járásban: április 12., 13., 15., 16. és 17-ik napján, Nagybányán (városi): április 22. és 23-án, (járás): április 24., 25., 26. és 27. én, Felsőbányán: április 29-én, a szatmári járásban: 11., 12.,

Akligazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni, az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz
Szatmár, Deák-tér

(Keresztes András-féle ház),

aki dusan felszerelt cipő-raktárában csakis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és csizmákat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és üzletéből minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatánczokat teljesen kiküszöbölte, s akinek áruil esinőség dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és csizmák is készülnek.

13. és 14.-én, a mátészalkai járásban pedig április 16., 18., 19., 20. és 21-ik napján lesznek a sorozások. A vármegye területén két sorozóbizottság fog működni. A sorozások polgári elnökei és orvosai még nincsenek kijelölve.

Halálozás. Özv. domahidai Domahidy Sándorné hiripi és ivácskói Böszörményi Vilma, január hó 7-én reggel 8 órakor életének 55. évében Szatmáron elhunyt. Temetése nagy, szinte az egész vármegye részvéte mellett tegnap folyt le Domahidán, a hol a családi sirboltba temették el néhai férje mellé.

Kolduló kaldeusok. Az utóbbi évtizedben feltűnő sűrűen jártak Európában egyházi vagy iskolai célokra kolduló kaldeus papok és tanítók. Külsőjük rendszerint nem épen bizalomgerjesztő volt, de a jószívűek inkább tiz csalónak adnak valamit, mint egy igaz gyűjtőt megsejtenének keserves foglalkozásuk közben. De nemrég hivatalos helyről tudakozódtak Tamás Emmánuel katolikus kald patriarkánál s tőle meglepő kijelentés érkezett, hogy az utóbbi időkben Európában járt kolduló kaldeusok mind szakadár és eretnek papok és laikusok voltak, kik visszaéltek a katolikusok jóhiszeműségével.

A jó sajtó, különösen a katolikus sajtó, keveset kér: csak annyit, hogy minden híve még egy hívet szerezzen az ügynek. Ha minden előfizető csak egy új előfizetőt szerez is évente, hamarosan nyert ügyünk lesz.

Lelkészi kinevezések. Firczak Gyula püspök Pásztélyi Gyula volt amerikai misszionáriust, Gyertyánligetre id. h. lelkészt, Seregély Sándor bodrogkereszturi h. lelkészt alapítványi számtisztáé nevezte ki.

Gazdasági föllovasások. A hegyvidéki miniszteri kirendeltség január 14., 21., 28. án és febr. 4-én népies gazdasági föllovasásokat rendez Nagykarolyban, Jánkon, Krasznabélteken, Szatmárcsekén, Vitkán és Kismajtényban. E föllovasások tárgya a mezőgazdaság és az állattenyésztés köréből van véve s a föllovasandó füzetkék a megjelenő gazdaközönség között ki is osztatnak, hogy ez által a föllovasásoknak maradandó eredménye legyen.

A kivándorlás csökkenése Szatmármegyében. Szatmármegyében az elmúlt évben jelentékenyen csökkent a kivándorlás. S ez annál örvedetesebb, mert a kivándorlás 6-7 év óta olyan nagy arányokat öltött, hogy elnépteledéssel fenyegette a vármegyét. A múlt évben Szatmármegyéből azonban csupán 1700 ember vándorolt ki Amerikába, nyolczszázzal kevesebb, mint az előző évben kivándoroltak száma. Az elmúlt 1911. évben Amerikából kilencszázán vándoroltak vissza Szatmármegyébe.

Kinevezések és áthelyezések. A p. ü. miniszter Deogárió László beregszászi p. ü. főbiztos Máramaroszigetre felügyelővé nevezte ki s helyére főbiztosá Kleszky Gyula főbiztos helyezte át Budapestről. — Perényi Zsigmond báró, máramarosi főispán vármegyei irodaigazgatói állásra Herb György iktatót és Kriestalusy Zsolt dr. vármegyei aljegyzőt tb. főszolgabíróvá nevezte ki.

Munkács új tisztségviselői. Munkács város képviselőtestülete jan. 3-án dr. Gulácsy István alispán elnöklésével tisztújító közgyűlést tartott, amelyen az ujonnan szervezett, és a lemondások, elhalálozások következtében megüresedett állások betöltésére megválasztottak: rendőralkapitányokká: dr. Gáspár Lajos és Lehotay Dezső, városi mérnökké: Berkovits Béla, főszámvevőnek: Pilbauer Antal, városi pénztárnoknak: Abkarovits Bertalan, a katonai ügyosztály vezetőjéül: Weinberger Benő, adóellenőrré: Kulesár István, alszámvevőül: Ornstein Gyula, adótisztáé: Evva Zoltán, közgyámmá: Pavlik Jenő. Az alispán a megválasztottakhoz lelkes hangú beszédet intézett.

Ön szép és elegáns ruhában bluzokban

csak akkor járhat, hogyha

SPITZ BÉLA

női s uri divatáruházában
SZATMÁR-NÉMETI,

HÁM JÁNOS-UTCZA 1.
színház mellett

szerzi be. Ismertető jel:

Kékre festett kirakat!

Külön fehérnemű osztály.

Nagy választék:

leányruhákból és
kabátokból.

Bámulatos olcsó árak!
Pontos kiszolgálás!

Uj főrend. A király gróf Teleki Sándor nagysomkúti földbirtokost élethossziglan a magyar főrendiház tagjává nevezte ki.

Házasság. Mocsolyai Veres István mátészalkai földbirtokos egybekelt báthi Báthy Juliskával.

Uj gazdakör. Decz. 28-án alakította meg dr. Sárvány Béla miniszteri s. titkár Szatmárcsekén a Gazdakört. A szatmárcsekei gazdák elhatározták, hogy állatbiztosító szövetkezetet is alakítanak s a szükséges előkészítő lépések megtévesére Sárvány miniszteri titkárt kérték föl.

Cseh bank Munkácson. Rákóczi ősi birtokán új szellem, idegen szellem uralkodik az óriási uradalom idegen birtokosa jóvoltából. A Ziwnostenska cseh pénzintézet ugyanis az általa alapított Orsz. Iparbank közreműködésével és gróf Schönbornnak és jószágigazgatójának, Nedeczey János volt országgyűlési képviselőnek támogatásával Munkácson fiókinézetet állít föl. Gróf Schönborn ime iskolák, kórházak fölállítására, az óriási uradalom tönkretett ruténjeinek fölsegítése helyett így fizet az ő mérhetetlen gazdagságát megszerző Magyarországnak.

Automobil közlekedés Huszt és Ökörmező között. Huszt és Ökörmező között állandó, személy fuvarozásra berendezett automobil járatot létesített egy társaság. Az automobil járat jan. 12-én nyílik meg. Az automobilon Husztól Ökörmezőig 5 koronáért lehet az utat megtenni.

Eljegyzések. Dr. Bartakovics Aladár, ungvári járásbírósi gyakornok eljegyezte Szabó Jolánkát, Szabó Lajos nyug. máv. felügyelő leányát. — Szeifried József ungvári m. kir. határrendőrségi segédfogalmazó jegyet váltott Schlosszár Ilonkával. — Gajotto Santit, Gajotto Ferenc potásnyai kincstári vállalkozó leányát eljegyezte Till Dénes lippai m. kir. segéderdőtérnök. — Nagysomkúti Nyisztor Albert kir. járásbírósi aljegyző eljegyezte Hannig Vilmát Berettyóújfaluban. — Molnár Pál gkath. papnövendék, eljegyezte Melles Mariskát, Melles Endre nagybereznai esp. lelkész leányát. — Mészáros Károly pü. irodatiszt eljegyezte Parragh Idust Beregszászból. — Kolozsvári Kiss Ferenc földbirtokos eljegyezte Pázsit Irént Nagybányán.

Halálozások. Özv. villei Pribék Pálné, szmracsányi Szmrcsányi Matild, életének 67 ik évében hirtelen meghalt Ungváron. — Ritsányi Jánosné szül. szentmihályfalvi Szentmihályi Róza volt csapi, utóbb uszoki m. kir. postamesternő meghalt életének 55 ik évében — Komor József, főkönyvelő életének 46 évében elhunyt Beregszászon. — Eiben Rezsőné szül. Baeskö Anna életének 42 ik évében a haldokló szentségének ajtós fölvétele után az Urban csendesen elhunyt. — Sallay Gyula hosszas szenvedés után, életének 58 ik, évében elhunyt Beregszászon.

Dolgozik a rubel. Az ungvári Gör. Kath. Szemlében olvassuk, hogy orosz politikai aggitátorok járnak megint a gör. katolikus falvakat. A missionáriusok galicziai emberek, kiket Oroszországban képeztek ki. Különösen a szertartásokban beállott ujtások, a bőjti fegyelem s más ily külsőségen alapuló dolgokkal izgatnak s nyerneket az ortodoxianak. Ilyen újabb mozgolódás észlelhető Körösmező és Rahó vidékén, ahol valami Kabalyuk nevű ember próbált híveket toborozni. Szóval a rópiratok terjesztésével csinál az ortodoxia eszmájének propagandát. Beregben is vannak, különösen az amerikai visszavándorlók közül, kik titokban próbálják megnyerni a híveket különösen Lucska, Medence és Bilke vidékén. Ha már más érv nem használ, a szolgálatokat ingyen végző pap és kántor személyével hozakodtak elő.

Összeírják a zsidó anyaegyházakat. A statisztikai hivatalból rendelt érkezett a vármegye alispánjához. A rendeletben felhívja a hivatal vezetője az alispánt, hogy a vármegye területén lévő zsidó anyaegyházakat irassa össze és rövid időn belül küldje fel. — Lesz mit összeírni!

Németország és a zsidók. Szegény Magyarország a jogegyenlőség, a civilizáció, a liberalizmus, a művelt nyugat, az egész külföld stb. stb. nagyhangú jelszavaira megszokta, hogy minden jót megadjon s minden rosszat megengedjen a zsidóknak. Hát külföldön egy kicsit másképpen van! Ott azt mondják, hogy mitsem érnek a legszebb jelszavak, ha mellettük tönkre megy a nép s az ország igazi alapja, keresztény erkölése, szelleme. Németországban például — a mint az dr. Cohn Dessau-nak a kölni zsidóegyesületben tartott előadásából kiténik — a zsidóság alkotmányos egyenjogúsága az állami kormányzat minden terén eszoka maradt. A porosz költségvetés a protestáns felekezetnek 23 milliót juttat, a katolikusoknak évi hét millió márkát, a zsidó hitfelekezetnek egyetlen fillért sem. Egyházi adóban az utolsó évek alatt Poroszországban a katolikusok fejérent egy márkát, az evangélikusok 13.3 márkát, a zsidók ellenben 11 márkát fizettek, holott ugyanezen évben az összes állami adók fejérent csak 7.50 márkát tettek ki. A zsidó vallású kihonosokat a tartományok között megállapított titkos egyezmények alapján, akkor sem honosítják, vagyis fogadják be a honpolgári kötelékbe ha erre máskülönben alkalmasok volnának is. Schönstadt igazságügyminiszter nyíltan beismerte, hogy az állami hivatalok, az igazságügyi kormányzat kivételével zsidók alkalmazását megtagadják. Az 1849-iki egyesült tartománygyűlésen történt kezdeményezés után zsidókat intőző pozíciókba, a közigazgatásba nem bocsátanak. Harminez év óta zsidók nem érhetők el Poroszországban tiszté váló kinevezésüket. Nem kellenek az egyetemi tanzsékeken sem. Hát a német bizonyosan azért művelt, hogy ostobaságot ne esüi áljon!

A képviselőválasztók száma. A vármegyei központi választmány a napokban állította össze a vármegye területén levő országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékét, a mely szerint az egyes kerületekben a választók száma a következő: a nagykirályiban 3833, a mátyásfalviban 3365, a fegyvárvárosban 4203, a csengeriben 3194, a krassóiban 4639, az aranyosmegyesiben 3490, a nagybányában 2665, a nagysombkútiiban 3986.

A szatmári cukorgyár. A régóta tervezett cukorgyár nemsokára fölállítódik. A Gazd. Egyesület agitációjára ugyanis a kívánt cukorrépa termelésre szükséges terület már teljesen bejelentetett s így a cukorgyár felállításának semmi akadályja nincs. A telep a hidon túl lesz, a Neuschlosz-féle gőzfürész közelében. Ezt a területet a város ingyen engedí át a cukorgyár céljaira. A gyár négy és félmilió koronával kezd megüzemét.

Bőjti napok 1912-ben. Huseledeltől tartózkodniok kell a katolikus híveknek minden pénteken. Szigoru bőjt van, huseledel nélkül a négy kántorbőjti szerdán, hamvazószerdán, nagycsütörtökön, nagypénteken és nagyszombaton, karácsony és pünkösöd előtti napon, valamint advent péntekén. Szigoru bőjti napok vannak, amikor a felnőtteknek csak egyszer szabad jóllakniok, de a huseledel meg van engedve: a nagybőjt minden napján, kivéve a vasárnapokat s advent szerdáján, a kántorbőjti szombatokon. — Ha nyilvános ünnep esik olyan napra, melyen nem volna szabad huseledelt enni, a hívek a parancs alól fel vannak mentve. Ilyen nap ezen évben csak február 2-án lesz.

Az ügyvédi kamara közgyűlése. A szatmárnémeti ügyvédi kamara február 2-án délelőtt 11 órakor a városháza kis tanácsstermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézet közgyűlése tagjainak megválasztása.

Dr. Ádám István ügyvédi irodáját **Bercsényi-utca 12. sz. a. megnyitotta.**

A katolikus sajtónak a hívek harcos seregére, nem pedig betegápoló csapatára van szüksége.

Wallon Henrik Fia utódai Duha Tivadar és Géza fűszer, csemege, bor és lisztáru üzlete Szatmár-Németi, Kazinczy-utca 2. Alapított 1858. évben.

1. Miért gyógyulunk Mária-völgyön?

2. Mert Mária-völgyön a parádi, bikszádi, gleichenbergi, karlsbadi, seltersi, emsi, bártfai gyógyvizeknek valóságos hasonmása van.

3. Mária-völgyi vizek a legkellemesebb, legüditőbb italt szolgáltatják.

4. Mária-völgyi ásványvizet 7/10 literig 6 fillérért tölt bérmentve érkező tiszta üvegekbe a Fürdőigazgatóság. 80

Dr. Jéger Andor med. univ. **Lakik: Attila-u. 5/F. Szatmáron megtelepedett. Rendel: d. e. 8-9, d. u. 3-5.**

Dr. Kerekes István volt egyetemi tanársegéd, bőrgyógyász, orvosi rendelését megkezdette Szatmáron, Deáktér 2-ik szám alatti lakásán (dr. Nagy Barna-féle ház.)

Ahova feljárni is bajos... A sikarlói legmagasabb hegyen termelt kiténő sikarlói bor egy félliteres butelia az üzletben idei 20, tavalyi 30 krajczár. Saját töltésű 4 éves sikarlói pecsenye-bor „Hungária gyöngye” czímen egy butelia 50 krajczár. Házhoz vive sikarlói bor egy félliteres buteliában idei 16, tavalyi 20 krajczár. Peccenye-bor egy félliteres buteliában 25 kr.

Értesítés. Mély tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy hosszú évek gyakorlatára és tapasztalatára támaszkodva kiváló izléssel végez üzletem mindennemű szobafestő és mázó munkát. Miért is a nagyérdemű közönség további becses pártfogását kérve vagyok kiváló tisztelettel: **Daróczy József**, szobafestő, Bercsényi-utca 37. szám

Fogászati műterem!

Értesítem az igen tisztelt közönséget, hogy fogászati műtermemet Budapestről **Szatmárra, Hám János-utca 12. szám** alá helyeztem át. (Lóvay Palota.)

Készítem a fogászat minden ágába tartozó munkálatokat u. m. **egyed-fogakat teljes fogsorokat, arany platina koronát amerikai hid-munkákat** jótállás mellett a legjutányosabb árban. Régi fogsorokat javítok és átalakítok. Tisztelettel

Dávid Ödön,
műfogász.

Katholikus családok lapja!

„ÉLET“

Képes heti folyóirat. Előkelő színvonalon szerkesztett szépirodalmi képes lap. Nem hiányozhatik egyetlen katolikus intelligens család asztaláról sem. Szerkeszti jeles katolikus írók gárdája élén **Izsóf Alajos**. Előfizetési ára egész évre 20 K, félévre 10 K, negyedévre 5 K. — Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VII., Damjanich utca 50. Jó lélekkel ajánljuk a változatos tartalmu, aktuális képekben gazdag folyóiratot közönségünk figyelmébe s támogatásába.

ISKOLA

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Lapunk egyes számai kaphatók a főtőzsdében és a Barth-féle kis tőzsdében a Deák-téren.

Zsidó állami iskolák.

A majdánkai kazárok kívánsága, hogy az állami iskolában *feltett kalappal* lehessenek a kis kazár csemeték: ez a zsidó humanizmus. Vagyis az ő gondosságuk még a kalap alatt lakókra is kiterjed és azokat mindig egyforma hőmérséklet mellett gondozzák.

Szomorú Felvidék. Gyászos kazárföld. Temetője a hazájához hű, szívében lelkében magyar ruténségnek és az odaszorult magyarságnak. Nem látomás ez, hanem kézzelfogható valóság.

Ki felelős ezért? Először egy politikai rendszer, amely egy éhes sáskahadnak nyitott utat. Felelős az elmúlt évtizedek társadalmának vezetősége és mindazok, akik látták a veszedelem nagyságát és fásult nemtörődömséggel nézték a kazár özönvíz pusztítását.

Ma már csitt! E szót, hogy *zsidó* ki ne merd ejteni a szádon, mert a kagál boszuját el nem kerülöd. Nagy a kazár hatalom, befolyás. A szarvuk megnőtt és döfnek vele jobbra, balra. Vagy ordítasz együtt a farkasokkal, vagy pedig pusztulnod kell.

De hisz nem egy sötét háttérű képet akarok itt festeni, hanem inkább a világosságra hozni egy pár, sokak előtt ismeretlen esetet.

Egyik évben máramarosi állami tanítókkal voltam együtt. Beszélgetésünk tárgyát a nemzetiségi vidékeken való iskolai viszonyok, a magyar nyelvben elért siker s ennek módszere képezte. Mikor a keresztény tanítótól azt kérdeztem, hogy milyen iskolájában a tanulók megoszása *vallás* szerint, a legnagyobb meglepetésemre azt felelte, hogy a tanulók 90—98%-a *kazár zsidó*.

Ez megdöbbentett és tudakozódtam ennek okáról. A tanító a következőket felelte:

— A mi iskolánk zsidó állami iskola. Zsidó a bíró, a jegyző és a képviselőtestület virilis tagjai. A rutén ezek mellett nulla. Se szava, se akarata nincs. Mivel a zsidó külön zsidóiskolát nem akar felállítani, mert ez neki pénzbe kerül, a nemzetiségre való tekintettel építtetnek állami iskolát. A ruténak megvan a maga hitvallásos iskolája — a zsidónak van erre szüksége.

A község szorítja és felállítja az állami iskolát.

A rutén nem viszi gyermekét az állami iskolába, mert a kazár koresmárosok és szatósok már eleve gondoskodtak a maszlag beadásáról.

A sunyi szemű kazár azt mondja a jámbor, korlátolt ruténnak, hogy az állam azért csinál iskolát, hogy elfelejtsék a gyermekek az anyanyelvet és csak magyarul tanuljanak meg. Szóval a kazár, hogy a rutént elriassza az állam iskolától, *izgat a magyar állameszme ellen* csak azért, hogy ott az ő magzatának kényelmesebb helye legyen. A goj ne érintkezzék a szemitával. Ha aztán az értelmesebb rutén azt kérdezi tőle, hogy hát ő a kazár miért járítja mégis az állami iskolába gyermekét — erre ez a furfangos válasz: mert a törvény megbünteti, ha nem járítja gyermekét iskolába.

Egy másik községben, (ez már a magyar vidéken fekszik) négy tanerős állami zsidóiskola van. Volt és van róm. kath. és ref. iskola. A zsidó tankötelesek azonban itt nem fértek el, külön felekezeti iskolát állítani nem akartak. A bőkezű állam segített a *szegény zsidókon* és gondoskodott róluk.

Valóban itt az ideje, hogy véget vessünk ennek a rabló hadjáratnak, amelyet a zsidók visznek véghez a keresztények zsebe ellen. A keresztény iskolákban, amelyek a keresztény polgárság adójából és alapításából jöttek létre, nevelődnek keresztény országunk

legádázabb ellenségei. Kijátszsa a zsidó ész a törvényt, visszaél a kereszténység végtelen nagy türelmével. Sőt annak zsebéből fedezi kulturális szükségletét. Mikor az állam segítségét élvezi, ugyanakkor piszkos kezét fel emeli az ellen és izgat. Izolálja magát. Belőlünk élődik és hogy lomha testüket mozgásba hozza, még rug is egyet egyet rajtuk a mindenütt diadalmaskodó faj kárörömére. Haladunk . . . haladunk a sötét pusztulás felé.

Kocsán Károly.

A lakásbér pótlék. Hir szerint az állami tanítók lakásbérpótléka a következőleg van megállapítva: Budapesten 800 K, a II. osztályba sorozott községekben 720 K, a III.-ban 640 K, a IV.-ben 560, az V. ben 480 K, a VI.-ban 400 K és a lakbérosztályba nem sorozott községekben 320 K.

Áthelyezések. A v. és k. miniszter Singer Mórt, a beregvármegyei kir. tanfelügyelőséghez berendelt tanítót a bogsbányai tanfelügyelőségi kirendeltséghez; Dudits Miklós beregvármegyei kir. segédtanfelügyelőt a pancsovai kir. tanfelügyelői kirendeltséghez eddigi minőségében áthelyezte.

Meghívó. Tisztelettel kérjük a „Szatmár—Ugocsavármegyei róm. kath. tanítóegyesület“ tagjait, hogy az 1912. évi január hó 17-én délelőtt 10 órakor a Cecil-egylet termében tartandó közgyűlésre megjelenni sziveskedjenek. Tárty: A szatmáregyházmegeyi róm. kath. néptanító egyesület megalakításának előkészítése. Szatmár-Németi, 1912. január hó 3-án. Bodnár Gáspár egyesületi elnök. Hoffmann József egyesületi titkár.

(ve.) Különös jelenség a magyarság idegenkedése minden mimikától. Ez a karakteres faj a maga mély egyenességében gyűlölt minden álózást, még ha művészet volt is az. Kiirthatatlan jellembeli vonás ez. Lenéző megvetésének legkeményebb kifejezése ez az idegen szó: komédia. És lekicsinylő, nemes göggyében szinte máig is komédiának nevezi a színjátszás művészeit.

Hogy milyen mélyen gyökerezik jellemében e fölfogás, ösköltészetünktől kezdve irodalmunk története bizonyítja a legvilágosabban.

Minden európai nép naiv költészetére már a kereszténység fölvétele előtt ismeri a színjátékot valami kezdetleges alakjában. Mimusai, jocularaik vannak, érdekesen tipikus alakokká nőnek a kezdetleges színjáték népies képzelem-alkotta Guignoljai, Hanswurstjai. A germán, román, szláv faj népköltészetének érdekes hajtásai a kiirthatatlan szinpadai alakok, de a magyarság poézisének nincsenek ilyen játékos személyei, csak dalosai, regősei, igriczei vannak, a mimikát nem ismeri és nem veszi be természetere akkor sem, midőn az idegen hatás és a kereszténység megmutatja neki a drámai költészetet. Ő csak az epikát kedveli, az elmondást, nem a történetet. A mi kevés drámai költésre akadunk a keresztény: lett magyarság népköltészetében: a bethlehem-járás, Gergely napi köszöntés is komoly, ünnepléses, vallásos és inkább epikai. A mysteriumok és passiójátékok csak az idegen ajku városi polgárság, meg az iskolák szórakozásai, de nem válnak soha népiesekké és nem hatnak a magyar költészetre. Szinrodalmunk nem is régi, természetesen fejlődés nélkül egyszerű átvétele a fejlettebb irodalmi korszakban az idegen mintáknak.

A magyarság lelkülete lényegében még ma is idegenkedve áll a színházzal szemben. Legklasszikusabb magyar költőink, kevés kivétellel, nem tudnak drámát írni, sem Vörösmarty, sem Petőfi, sem Jókai Arany meg sem próbálkozik a drámai szinköltéssel. Pedig, hogy a drámaiság iránt mily nagy érzék él fajunkban, Petőfi lyrája, Arany balladái, és főként Kemény Zs. hatalmas regénytragédiái bizonyítanak világosan e mellett.

Talán e fajunk nemes karakterében rejlt idegenkedés okozza, hogy a mai színház nem a magyarságnak akar előadásokat tartani. Silány operette-ek szerepelnek leg-sűrűbben a műsoron. De így sohasem válhatik igazi magyar kulturtényezővé a színház. Ezt meg kell állapítanunk. Holott minden fajú művészet eredeti, hatalmas, klasszikus értékű alkotásokat csak akkor teremt, ha nemzeti, faji vonásokkal van átitatva. Ez tagadhatatlan esztetikai megállapítás.

Ebből a magasabb és nemzeti szempontból nézve a mi színházunk működését szomorúan kell megállapítanunk, hogy nincs ér-zéke a magyar lélek kulturkivánságaival szemben. Sekélyes, értéktelen, fertőzött és üres, de mindennekfőlött nem magyar kulturberek tarthatják művészetnek azokat a lehetetlen tárgyú fércelményeket, a melyek operette ezimen bohóczmutatványokkal, circusba illő ugrándozásokkal és léha trágárságokkal undorítják meg a színházban művészetet keresőt.

A mint méltatásra nem valók a vásári nép számára játszó circusi bohóczok előadásai, ép úgy nem tartjuk szükségesnek az e hét lehetetlen ostobaságu operette jéről, „A lengyel menyecske“-ről való megemlékezést. A „Luxemburg grófia“ sem sokkal különb. E két operette négyszer foglalta le a színházi esteket. Csak az fáj, hogy oly értékes hanganyag, a minő a bemutatkozott új primadonnáé: Feledi Boriskáé, meg H. Balla Mariskáé, Dénes Elláé és Balázs Bálinté nem méltóbb és művészebb darabokban érvényesíti tagadhatatlan szépségét. Többre termettek e pompás játéku tagjai a szintársulatnak.

Az „Utánam“, a „Testőr“ és „A kis lord“ töltötte ki a hét többi három estét.

Az „Utánam“ és a „Testőr“ futó szenzációszerűen érdeklí egy kis ideig a divatizlést, de semmi közük nincs a művészethez.

Ugyanezt mondhatjuk „A kis lord“-ról is, de ennek levegője legalább üde és bájos, sőt emelkedettebb érzéseket is kivált belőlünk. Nagyon kedves volt a czimszerepben Palma Tusi; játéka tudatos, hiánytalan; ezt a legnagyobb elismeréssel kell írunk róla.

Ha a darabok nem is, de művészi játéku gyönyörködtetett: Fehér Gyulának, Radócz Ferinek, Hahnel Anának, P. Szepessy Szidinek, Szőke Sándornak, P. Torday Etelnek, Ross Jenőnek.

Ime, e hét mérlege: a darabokban semmi művészet, — sok alantasság és bohóczkodás.

A heti műsor:

Szerdán „Czigányszeretem“.
Csütörtökön és pénteken „A princez“.
Szombaton „Lengyel menyecske“.
Vasárnap délután „Iglói diákok“ — este „Fehő Klári“.

Egy sikerült új eszme.

Persze, az eszmejárósé. Rég nem temelt ilyen kiváló.

A süri hóesések idején beállit a főkapitányhoz.

— Az utczák teli hóval.
— Tudom — ilyen a mogorva válasz.
— Az eltakarítás költséges — folytatja az eszmejárós.

— Tudom — recseg még mérgesebben megint a mogorva válasz.

— De van egy mód — pénz nélkül eltakarítani a havat.

— Hogyan! Talán a közönség? . . . — kérdi a rend főre, vagy a főrend öre megvillanó örömmel, de mégis baljóslatu méltósággal.

— Nem, dehogya! Hova gondol? — mondja az eszmejárós. Mire családottan lehod a kiskirályok megöbredő göggye a főrend öreben. Mert minden rendörben ott lappang valami Nero tyrannismusából.

— Sokkal egyszerűbb a dolog — magyarázza az eszmejárós. Ugy-e, tagadhatatlan összefüggés van a hőmérő és a hő

között. Ha — 10°-ot mutat, nagy a hideg. Ilyen összefüggés van — folytatja physikai előadását az eszmejárós — az időjárás és a barometer között. Ha a barometer azt mondja: derült, akkor szép az idő, ha azt mutatja: vihar, akkor hullanak alá a zsidó czeégtáblák.

A főrend öre már unja a magyarázatot, mire az eszmejárós zsebébe nyul.

— Nos én fötaláltam egy szabályozható thermo- és barometert. Hát most nagy a hó. Egyszerűen beállitom a hőmérőt + 10°-ra, a barometert meg „eső“-re — s akkor a havat szépen eltakarítja ez az időt szabályozó két műszer.

— Kolosszális! — mondja a főrendnek öre.

És így lőn. Szatmáron egy fia utczaseprő sem takarította a havat és ma mégis tiszták az utczák.

Egyszerűen elolvastotta a havat az eszmejárós nagyszerű műszere.

Romantika.

Erre mindenki megéhezik egyszer. És legtöbbször azok, a kik faji sajátságai, foglalkozásuk miatt mindennek gondolhatók, csak romantikusoknak nem.

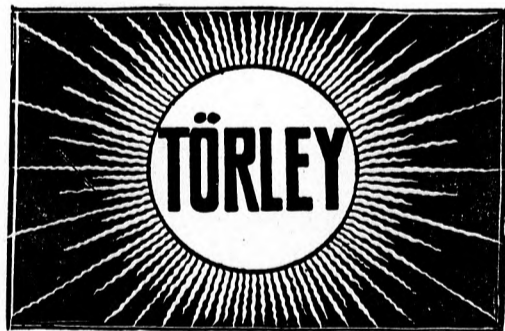
Am veszedelmes egy méreg ez. Ha üzletemberen üt ki: fut — á la Berzsenyi báró — a műtárlatokra, színházba. Ha bankfiu, vagy keshedt mellü, két ballábu irodalom művelő: hős bajnoki tettekről álmodozik, vitézi babérról, csatáról, fegyverről, kardról, — pedig minden őse ha valahó hadakozott is, csak a faluvégi kutyákkal cselekedte furkósbottal.

Persze a romantikából elég egy kis kóstoló. Annyira sohasem vadítja meg a gseft derék emberét, hogy aztán megundorodnék mindörökre a jól fizető — esődtől. Sem a toll molnárferecezes hozzánemértőjét „az egy gondolat bánt engemet“ nem forgatja ki annyira ősi természetéből, hogy elfelejtené pókhendiségét és lenne belőle egy — lovag. Sans peur et sans reproche.

A romantikából elég egy kevés. Csak az első vérig. Csak az első karczolásig. Elfajulni nem engedí az idejen megrendelt rendőrmester.

Belső munkatársak:

HARASZTHY BÉLA dr., MERKER MÁRTON dr. és UHL KÁROLY dr.
Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

FELHÍVÁS

Magyarországi tisztviselői karához!

Vállalatunk utján minden állami, megyei, városi tisztviselő és katonatiszt, kinek 2000 koronánál nagyobb fizetése van

tisztviselői törlesztéses kölcsönt tisztán kötelezvényre

kezes nélkül kaphat.

Törlesztési idő: 10—50 év. Törlesztés nélküli kölcsönök csak kamatfizetés mellett a legmagasabb összegben engedélyeztetnek.

Minden felvilágosítás díjtalan.

Utólagos jutalék megegyezés szerint. Megkeresések „Tisztviselő jellegében Eckstein Bernát hirdetési irodájába Budapest, VII., Erzsébet körut 37. kéretnek, melyekre azonnal válaszolunk.

Makóczy Géza papi és polgár
szabó

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkes urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

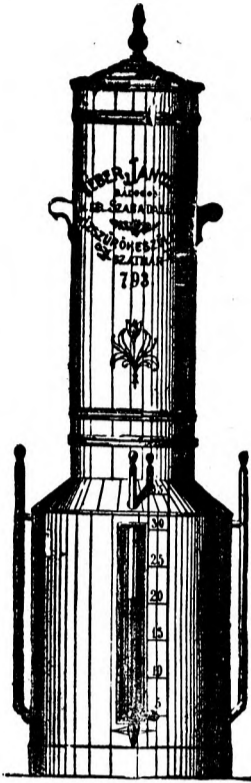
Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

VASÁRNAPI UJSÁG
ELŐFIZETÉSI ÁRA:
EGÉSZ ÉVRE: 20K. FÉLÉVRE: 10K

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Ujság díszes karácsonyi albumát.

Mutatványszámokat kívánatra mindenkinek küld a «Vasárnapi Ujság» kiadó-hivatala, Franklin-Társulat, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az egészség fenntartására legfontosabb kellék a tiszta bacillusmentes

IVOVIZ,

mit úgy érünk el, ha a Weber János-féle szabó és orvosilag kipróbált eredeti vízszűrőkészüléken szűrt vizet használunk. Országszerte el van terjedve, amit több elismerő levél bizonyít. Óvakodjunk a szűrésre be nem vált és rossz anyagból készült utánzatoktól.

Weber János bádógosmester
Szatmár, Árpád-utca 61. szám.

Bertha Károly műkertész
Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemű élővirág disz munkák:
alkalmi-, menyasszonyi-, koszorúslány- és mellesokrok. — Alkalmi-, ravatal- és sírkoszorúk, sírcokrok a legizlésebb kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készíttetnek. Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- és kert-rendezések vállaltatnak. **Sürgőnyezim: Bertha kertész** Szatmár. — Telefon-szám 27.

Dahlström Géza
városi kutmester
kultúrasi vállalata
Majláth-u. 9.
— Telefon 233. —
Szivattyuk felszerelését elvállalja.

*Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Disz művek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok*

kötését és aranyozását, ugyszintén rajzok kasirozását, passepartouk, papir-reklámlablák aranyozását, pontos és tartós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészet

Szatmár-Németi, Deáktér 7.

Halmi-ház.

A f. évi szatmári kiállításon jó munkáért **BRONZÉREMMEL** kitüntetve.

MEGNYILT!!

a nagy farsangi vásár

a Szatmári Bazárban

Játék, porcellán- és emaille-edények, emléktárgyak, háztartási cikkek és díszműárak nagy raktára. Viszonteladónak nagy kedvezmény. Becses pártfogást kér, kiváló tisztelettel

Blatniczky István

KAZINCZY-UTCZA 10.

Magyarország legrégebbi egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

Alapított 1863-ban BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM. ÖTSZÖR kitüntetve.

Egyházi és egyleti zászlók, éroz- és faárak.
Árjegyzékek és költségtervezetek díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei, valamint a nyitrai, pécsi, székesszékesvári, győri és gyulafehérvári oltáregyletek, továbbá a kassai egyházmegyei műszaki Iroda és a cs. és kir. hadserög szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi szerelvényekből dusan föl-szerelit nagy raktárát, mely bővelkedik gót-, román- és reneszánsz-stíli ruhákban, valamint pontifikáló szerekben, stb. stb.

BÁNK LŐRINC
első rangu női divatterme
Szatmár, Széchenyi-u. 14.
Uray-ház, I. emelet.

Van szerencsém felhívni a n. é. helybeli és vidéki hölgyközönség figyelmét elsőrangu női ruha divattermemre,

hol a legújabb francia és angol divat szerint készülnek mindennemű női felsőruhák, u. m. kosztümök, bluzok, aljak, köpenyek, pongyolák stb. személyes felügyelet mellett elegáns szabás szerint és gondos kivitelben. Egyszersmind tudatom, hogy dus

Kész Női Ruharaktárt

rendeztem be kizárólag saját készítményű női felsőruhából, kosztüm- és köpenyekből, melyeket a legjutányosabb ártú itom. Az árak jóságáról és finom munkájáról mindenki meggyőződhetik anélkül, hogy vásárlás köteleznék.

A n. é. hölgyközönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

Bánk Lőrinc a berlini szabász akadémián képzett okl. szabász.

— Láttad már Bánk Lőrinc kész női ruháktárát?
— Még nem.
— El ne mulassd megnézni a szebbnél-szebb női felsőruhát, melyek egytől-egyig a legújabb divat szerint készültek.

Legszebb kivitelben
tisztít minden ruhaneműt,
gallert, kézelőt
JOÓ SÁNDOR
gőz és villanyerőre berendezett
mü-ruhafestő
vegyészeti tisztító-intézet.
Szatmár, Várdomb-utca 16.
Fióktüzetek Szatmáron:
Attila-utca 4., (Majerosik-féle ház.)
Kazinczy-utca 21., (dr. Wallon-féle ház.)

Buhinszky Sándor

köszörüs-mester Szatmár-Németiben,
a róm. kath. püspöki elemi iskola telkén.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy özv. Komán Jánosné évek óta jó hírnévnek örvendő

☞ köszörüs-műhelyét ☜

folyó évi augusztus 1-től átvettem és azt több nagy városban szerzett tudásommal a n. é. közönség megelégedésére óhajtom tovább vezetni.

Műhelyemben borotva, olló, zseb-, konyha- és asztali kések, érvágó, köpülőző gépek, valamint bádogos és szabó ollók köszörülését jutányos árakban vállalom el.

Készítendő munkákért kívánatra házhoz küldök.

A m. t. közönségnek továbbra is szíves pártfogását kérve, tisztelettel

Buhinszky Sándor
köszörüs.

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás: Raktár:
Zrinyi-utca 13. Petőfi-utca 3.
(Komáromy-ház) (Népbank-épület)

A legrégebb kályhás-üzlet Szatmáron.
Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Készít a legkényesebb izlésnek is megfelelő mindenemű porcellán és cserép kályhákat, takaréktűzhelyeket kandallókat, fürdőkádákat és falburkolatot. :: Ugyanezekből állandóan nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú kályhás munkásokat alkalmaz és minden munkát a saját vezetése alatt végez úgy helyben, mint a vidéken. —

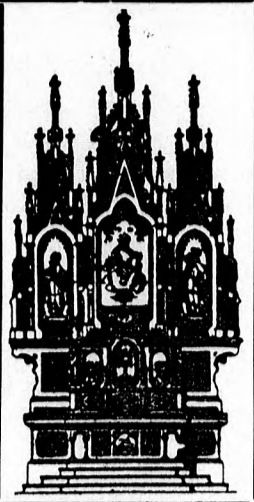
Régi kályhák új szerkezetre való átalakítását jutányos árért vállalja.

Pontos kiszolgálás.

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestyebereendezéseket, képereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztuti képeket művészi kivitelben és jutányos árakon szállítunk. — Munkafelvétel czéljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Arjegyzéket, költségvetést és tervzeteket készséggel küldünk.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját Beresényi-utca 33. szám alá helyezte át.
Telefon szám 189.

Költözködés

miatt csak e hó végéig lehet olcsón
vásárolni

Győry Károly üvegkereskedésében.

Walek és Rajz

angol és francia különleges-
ségű cipészek. hol saját ké-
szítményű kész cipők is kap-
hatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.
(Bölönyi-féle ház.)

Szatmári Polgári Takarékpénztár Részv.-T.

Előnyös feltételek mellett folyósít törlesztéses jelzálogkölesönöket 50—65 évig.
A „Hollandi“ Életbiztosító Társaság Főügynöksége.
ALAPTŐKE 600.000 KORONA.

Előnyös kölcsönöket nyújt:

Váltókra, értékpapírokra és árukra;
Folyósít jelzálogkölesönöket;
Elvállalja építkezések finanszírozását;

ELFOGAD **BETÉTEKET** \square 5% \square **KAMATOZTATÁS**
MELLETT.

Üzlethelyiség: Hám János-u., Színház mellett.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégebb egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállít kitünő minőségben bámulatos olcsó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegény templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzék és költségelőirányzat ingyen.